

Posudek diplomové práce

Bc. et Bc. Sylva Plchová, *Jmenný rod v italštině: asignace rodu u anglických výpůjček*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta, ak. r. 2016/2017, 84 stran.

Sylva Plchová si pro svou diplomovou práci vybrala zdánlivě tradiční téma: otázku anglických výpůjček a jejich integrace do italské slovní zásoby. Ve skutečnosti je zde tato otázka řešena ve zcela jiné rovině, než v jaké je obvykle v závěrečných pracích studována (např. z hlediska míry jejich fonologické či morfologické adaptace, z hlediska distinkce mezi tzv. *prestiti di lusso* a *prestiti di necessità*). Cílem práce je totiž popis pravidel, jimiž je výpůjčkám *připisován* jmenný rod jako jedna z tzv. inherentních morfosyntaktických kategorií. Aby mohla jakákoli výpůjčka v cílovém jazyce – v italštině – syntakticky fungovat, musí inherentně nést mužský či ženský rod, který se pak pochopitelně projevuje ve shodě. Je zřejmé, že příliv anglicismů tento jazykový jev staví do zajímavého světla, a proto není divu, že se mu v lingvistice věnuje patřičná pozornost. Sylva Plchová vyšla z teoretického rámce G. Corbetta, v němž je *gender assignment* klíčovým pojmem (a který diplomantka do češtiny vhodně převádí jako *asignace rodu*), a z materiálově zaměřených studií Anny Thorntonové, které se už týkají přímo italštiny, a nabídla ve své diplomové práci velmi dobré résumé celé otázky. Třebaže je vzorek anglicismů, s nímž diplomantka pracuje, velmi malý (k tomuto problému se samozřejmě vrátím), pro začátek to dle mého soudu stačí, neboť práce ukazuje zcela jasný směr, jakým by se mohl ubírat další výzkum.

Text je přehledně členěn do šesti hlavních kapitol. V první je stručně uveden pojem gramatické kategorie, ve druhé kapitole je pozornost věnována už jen jmennému rodu (zde diplomantka shrnuje základní fakta běžně dostupná z italských gramatik); ve třetí kapitole je nastíněna skladba italského lexika (zde je tedy zaveden pojem výpůjčka). Ve čtvrté a páté kapitole přichází na řadu otázka připisování rodu: nejprve je stručně představen teoretický rámec, poté pak hlavní body týkající se anglických výpůjček (asignace dle fonologických, morfologických, sémantických kritérií; asignace tzv. defaultní). Teprve šestá kapitola je pak věnována vlastnímu vzorku anglických výpůjček. Diplomantka zde pracuje se dvěma vzorky slov: na jedné straně slova zakončená na souhlásku (včetně *-y*), na straně druhé slova obsahující přípony, které v italštině mají většinou nějaký protějšek (např. *-ity*).

Přestože je obecný plán diplomové práce zcela v pořádku, v konkrétním zpracování dílčích témat určité nedostatky jsou, a proto k nim teď vynesu několik připomínek.

1) V teoretické části, kde diplomantka shrnuje známá fakta o jmenném rodě a vyjmenovává skupiny nepravidelných substantiv, by v některých případech určitě byla vhodná nějaká osobní rešerše korpusových dat, aby se tradiční poučky gramatik potvrdily či vyvrátily. Např. na s. 18-21 je řeč o slovech jako *il sindaco – la sindaca* (s. 18), *il delfino – la delfina* (s. 21). Stálo by za to doplnit frekvenční data, popř. nějaký komentář k proměňujícímu se úzu (mám na mysli např. to, že po nástupu Virginie Raggi do funkce starostky Říma vzrostlo použití varianty *la sindaca*).

2) Stále v této části hovoří diplomantka o některých skupinách, jako by šlo o produktivní morfologické třídy, v nichž lze femininum derivovat pomocí určitých produktivních postupů. To je v mnoha případech velmi problematické: např. *il cane – la cagna*, kde obměna hlásek (palatalizace + *a*) je omezená jen na tento tvar, zatímco u jiných (např. *il canarino – la canarina*, s. 23) to skutečně jako zcela pravidelné přechylování funguje.

3) Na s. 26 je podivuhodná skupinka slov, kde vedle sebe nacházíme *il Torino, il Lazio, il Catanzaro* aj., o nichž autorka říká, že představují určité výjimky mezi femininy (státy, města atd.). Jde však o zcela běžná označení fotbalových klubů (*il Torino, il Catanzaro*), zatímco *il*

Lazio je region (a *la Lazio* pak fotbalový klub). Kladu si tedy otázku, odkud diplomantka tento přehled čerpá, zda ho takto strukturuje sama.

4) Stále k tomu přehledu – chápu, že gramatiky tyto nepravidelné skupiny substantiv takto představují, ale asi není zcela přesné hovořit o tom, že jde o „nejběžnější příklady“ (např. na s. 27 – jsou zde extrémně frekventovaná slova stejně tak jako slova víceméně archaická).

5) Nakonec bych měl pár připomínek k formulacím, které nejsou vždy zcela přesné či srozumitelné. Na s. 11 je řeč o kategoriích, které mají dopad na syntax, a o těch, které takový dopad nemají. Je slovesný rod pouze morfologickou kategorií (jako třeba slovesná třída)? Na s. 15 je řeč o substantivizovaném přičestí přítomném, ale uváděné příklady pak neodpovídají. Na s. 17 *infermiere* (má být *infermiere*). Na s. 40 je řeč o tom, že slovo *playstation* je „rozsáhlé“ (rozšířené?). Na s. 46 je věta „bylo skutečněno vyhledávání...“ trochu kostrbatá.

Tolik k připomínkám, které však nesnižují celkovou zdařilost práce, jež naplňuje vytyčené cíle – zejména v tom, že ukazuje dobrý směr budoucího výzkumu. Zároveň však spíše menší vzorek a zmíněné výhrady mě vedou k tomu, abych předloženou diplomovou práci Sylvie Plchové hodnotil jako **velmi dobrou**.

V Českých Budějovicích dne 26. 5. 2017

.....
doc. Pavel Štichauer, Ph.D.
vedoucí diplomové práce